

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská) Sociální pedagogika se zaměřením

Tematické okruhy:

Student si podle svého zaměření volí ze tří okruhů:

a) Sociální pedagogika se zaměřením na dětství a dospívání;

NEBO

b) Sociální pedagogika se zaměřením na dospělý věk;

NEBO

c) Sociální pedagogika se zaměřením na seniorský věk.

Sociální pedagogika se zaměřením na dětství a dospívání

1. Školní zralost a připravenost, psychické změny při přechodu z předškolního do školního věku: kognitivní a emoční změny, adaptace na školu.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 254-260).

2. Střední školní věk a změny ve vztazích k vrstevníkům, vytváření skupin a schopnost společně jednat. Rizika, která se v tomto směru objevují. Přehlížené a odmítané děti.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012. (str. 336-360).

3. Psychické aspekty dospívání, změny v oblasti emoční a kognitivní, budování vlastní identity a vztah k budoucnosti. Proměny vztahu k rodičům a dalším dospělým, osamostatňování na různé úrovni.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 367-394).

4. **Životní cyklus: děti a dospívající, mládež. Schéma životního cyklu: stručný popis jednotlivých etap, generace a věková kohorta. Generace X, Y (též mileniálové) a Z (též M, I): vymezení, potřeby a hodnotová orientace, problémy, rizika a výzvy. Alternativní a deviantní životní způsoby. Hédonistický životní styl a spotřební život. Móda, luxus a okázalá spotřeba.**

Základní studijní literatura:

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1 (str. 276-280).

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3 (str. 88-94).

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: GRADA, 2010. ISBN 978-80-247-2456-0 (str. 74-84, 130-145, 186-219, 220-226).

5. **Média, ICT: děti a dospívající, mládež. Specifika dětského diváka a jeho současný mediální mix. Mediální výchova: mediální kompetence a gramotnost, modely mediální výchovy. Klady a zápory života v kyberprostoru. Mediální rizika a sociálně patologické jevy související s (novými) médii a kyberprostorem: kyberšikana, kybergrooming, dětská pornografie, (nejenom) politická radikalizace, desenzibilizace, netolismus.**

Základní studijní literatura:

URBAN, Lukáš. *Sociologie. Klíčová témata a pojmy*. Praha: GRADA, 2017. ISBN 978-80-247-5774-2 (str. 184-187).

MUSIL, Josef. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 (str. 125-152).

URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; MURDZA, Karol. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3563-4 (str. 93-107, 187-210).

6. **Možnosti sociálně pedagogické práce ve volném čase. Vymezení pedagogiky volného času oproti ostatním volnočasovým aktivitám. Současná pojetí volného času a jejich reflexe. Funkce volného času a jejich vztah k cílené sociálně pedagogické práci. Vlivy sociálního prostředí na edukační proces ve volnočasových aktivitách. Současné trendy, organizační metody a formy, používané v oblasti práce s dětmi a mládeží ve volném čase.**

Základní studijní literatura:

ČINČERA, Jan, KAPLÁNEK, Michal, SÝKORA, Jan (ed.). *Tři cesty k pedagogice volného času*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN: 978-80-7399-611-6 (str. 6-7 a 49 a 86).

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Universita Karlova, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6 (str. 9-24 a 113-122).

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-901737-9-9 (str. 12-45 a 72 a 132-148).

7. Postižení CNS v dětském věku (DMO, ADD, ADHD), přidružené komplikace (SPU). Disharmonický vývoj, nerovnoměrný vývoj. Možnosti práce sociálního pedagoga a interdisciplinární spolupráce.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 111-116, 719-720).

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2 (str. 75-77, 127-142).

8. Poruchy chování se specifikací agresivity, včetně autoagresivity (šikana, suicidalita, sebepoškozování, poruchy příjmu potravy, návykové látky). Možnosti práce sociálního pedagoga.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 443-467, 699-733).

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2 (str. 178-206).

9. Mentální retardace. Klasifikace, diferenciální postižení. Sociální význam a socializace. Možnosti a limity práce sociálního pedagoga.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 273-301).

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2 (str. 151-159).

10. Neurózy. Etiologie. Klasifikace. Fobie, typy úzkostných poruch, poruchy vyměšování, poruchy spánku. Možnosti a limity práce sociálního pedagoga.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 375-398).

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2 (str. 183-189).

11. Emocionální poruchy. Přehled, etiologie. Poruchy attachmentu, deprivace, subdeprivace, afektivní poruchy, poruchy opozičního vzdoru, školní fobie. Možnosti a limity práce sociálního pedagoga.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 351-374, 718-720).

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-512-2 (str. 167-177, 211-213).

12. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby. Probační a mediační služba. Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TŘ od 1. 2. 2019: redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 285-308).

13. Přímá práce s mladistvými pachateli trestných činů na úrovni Probační a mediační služby, spolupráce s OČTŘ a OSPOD. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TŘ od 1. 2. 2019: redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 285-308 a 435-441).

14. Jednotlivé obory speciální pedagogiky ve vztahu k mladistvým.

Základní studijní literatura:

FISCHER, Slavomil. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7 (str. 1-206).

15. Věznění mladistvých osob – vazba, výkon trestu, zabezpečovací detence. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TR od 1. 2. 2019: redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019.
ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 124–264, 296–297 a 302).

Koncepce vězeňství do roku 2025:

<https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>

16. Děti ohrožené prostředím. Faktory, které ohrožení podporují – na straně dětí, pečovatelů, širší kontext. Možné postupy primární, sekundární a terciární prevence. Problematika syndromu CAN – členění, jednotlivé formy, možnosti práce s touto problematikou pro SPD pracovníky. Právní rámec. Interdisciplinární spolupráce.

Základní studijní literatura:

Zákon o sociálně právní ochraně dětí 359/1999 Sb.

MPSV: Úmluva o právech dítěte a související dokumenty. Praha: MPSV, 2016.
ISBN 978-80-7421-120-1 (str. 2–17 a 23–30).

VÁGNEROVÁ, M.: *Současná psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5 (str. 539–576 a 589–591).

JELÍNEK, J.: *Trestní zákoník a trestní řád.* Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7 (str. 302–317).

Sociální pedagogika se zaměřením na dospělé věk

1. Mladá dospělost a vymezení dospělosti, rozvoj profesní role.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 11-48).

2. Partnerská a rodičovská role v době mladé dospělosti. Jejich zvládnání, případně řešení jejich propadu a jejich vliv na další životní směřování.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie II.*, Karolinum Praha, 2012 (str. 65-140).

3. Střední věk a krize středního věku, bilancování první poloviny života. Proměna vztahu k profesi, partnerství a rodičovství. Rizika středního věku.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 178-214).

4. Deprese a její vliv na život dospělého člověka.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Současná psychologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 352-373).

5. Úzkostné poruchy a jejich vliv na život dospělého člověka.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Současná psychologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 373-396).

6. Posttraumatická porucha, její příčiny a dopad na život dospělého člověka, domácí násilí.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Současná psychologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 399-413, 577-587).

ČÍRTKOVÁ, L.: *Domácí násilí*. Praha: Čeněk, 2020 (kap. 4 a 5).

7. Mentální postižení v dospělém věku, možnosti zajištění péče: partnerský život, denní centra, chráněné dílny a chráněné bydlení, ústavy sociální péče.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M.: *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 273-301).

KOZÁKOVÁ, Z., KREJČÍŘOVÁ, O., MÜLLER, O. *Charakteristika dospívání a dospělosti osob s mentálním postižením*. Univerzita Palackého, Olomouc, 2013 (str. 23-99).

8. Trest obecně prospěšných prací v českém trestním právu, geneze a filosofie tohoto trestu. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TR od 1. 2. 2019: redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 29-30, str. 36, str. 241-243).

9. Trest a jeho funkce, sociální normy, trestní zákoník. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TŘ od 1. 2. 2019 : redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019.
ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 15–123, str. 124–264).

HAVLÍK, Radomír. *Úvod do sociologie.* Vyd. 6., přeprac. Praha: Karolinum, 2015.
ISBN 978-80-246-2843-1 (str. 1-129).

10. Systém vězeňství v ČR, personální zajištění a přímá práce s vězňenými osobami. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TŘ od 1. 2. 2019 : redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019.
ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4.

Koncepce vězeňství do roku 2025:

<https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>

11. Probační a mediační služba, cíle a poslání, struktura, jednotlivé agendy. Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Základní studijní literatura:

Novela TZ a TŘ od 1. 2. 2019 : redakční uzávěrka 1. 1. 2019. Ostrava: Sagit, 2019.
ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4 (str. 435-441).

ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. a D. DOUBRAVOVÁ, eds. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů.* Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2 (str. 1-212).

12. Práce probačního úředníka v kontextu resocializace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody.

Základní studijní literatura:

ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. a D. DOUBRAVOVÁ, eds. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů.* Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2 (str. 1-212).

Koncepce vězeňství do roku 2025:

<https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>

Institut pro kriminologii a sociální prevenci: Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení: <http://www.ok.cz/iksp/docs/390.pdf>

13. Restorativní justice, mediace v trestním řízení.

Základní studijní literatura:

ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. a D. DOUBRAVOVÁ, eds. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2 (str. 1-212).

ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. ISBN 80-902998-1-4 (str. 1-48).

VETEŠKA, J. *Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-898-7 (str. 1-252).

14. Sociální práce s bezdomovci: Definice a typy bezdomovectví. Typy sociálních služeb starající se o lidi bez přístřeší, Příčiny bezdomovectví.

Základní studijní literatura:

MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. *Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0090-1 (str. 12-20 a 115-146).

Sociální pedagogika se zaměřením na seniorský věk

- 1. Fenomén stáří a stárnutí společnosti. Sociální gerontologie jako vědní obor. Stárnutí: biologické, psychologické, sociální. Různé aspekty stárnutí: nerovnost a starší lidé, feminizace života v pozdním věku, politika stárnutí. Ageismus. Mezigenerační konflikt a mezigenerační spojenectví.**

Základní studijní literatura:

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1 (str. 281-297).

KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2456-0 (str. 220-229).

- 2. Stáří a s ním související psychické proměny v oblasti kognitivní i emoční.**

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 299-342).

- 3. Odchod do důchodu, proměny vztahů s lidmi v rámci rodiny i mimo ni. Problematické vztahy v rodině, domácí násilí na seniorech.**

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 350-394).

ČÍRTKOVÁ, L.: *Domácí násilí*. Praha: Čeněk, 2020 (kap. 6).

4. Období pravého stáří a s ním související proměny. Možnosti podpory soběstačnosti, pečovatelská služba, denní stacionáře, život v instituci, domovy pro seniory, léčebna dlouhodobě nemocných.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, Karolinum, Praha, 2012 (str. 398-429).

JAROLÍMOVÁ, E., PEŠKEOVÁ, M.. Podpora pečujících. In Macháčová, K., Holmerová, I. a kolektiv, *Aktivní gerontologie aneb jak stárnout dobře*. Praha, Mladá fronta a.s., 2019 (str. 167-177).

HOLMEROVÁ I., a kol. *Dlouhodobá péče, geriatrické aspekty a kvalita péče*. Praha: Grada, 2014, (str. 32-40).

<http://www.apsscr.cz/files/files/Chci%20z%C5%AF-stat%20doma,z%C3%A1%C5%99%C3%AD%202017.pdf>

5. Onemocnění seniorského věku a jejich vliv na život daného jedince i jeho rodiny: onkologická onemocnění, diabetes a kardiovaskulární potíže.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 87-93).

6. Neurologická onemocnění seniorského věku a jejich vliv na život daného jedince a jeho rodiny. Parkinsonova choroba a mozková příhoda.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 140-145).

7. Obecné znaky demence a jejich vliv na život daného jedince i jeho rodiny. Alzheimerova choroba a vaskulární demence. Péče o pacienty s demencí, denní stacionáře a ústavy specializované na péči o seniory s demencí.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Portál, Praha, 2014 (str. 247-270).

HOLMEROVÁ, I., PEŠKEOVÁ, M. Zdravotnické a sociální služby, In: Rusina, R., Matěj R. a kol. *Neurodegenerativní onemocnění*. Praha: Mladá fronta, 2014 (str. 398-410).

ZVĚŘOVÁ, M. *Alzheimerova demence*. Praha: Grada, 2017 (str. 27-98; str. 100-103).

8. Gerontologie a geriatrie – vymezení pojmů, členění. Klasické a moderní teorie stárnutí. Biologické, chronologické a sociální stáří.

Základní studijní literatura:

KALVACH, Z. a kol. *Úvod do gerontologie a geriatrie - I. díl.* Karolinum, Praha, 1997 (str. 11-38).

KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R., ZAVÁZALOVÁ, H., SUCHARDA, P. a kol. *Geriatrie a gerontologie.* Grada, Praha, 2004 (str. 47-88).

9. Geriatrické maladaptivní syndromy, maladaptace na stárnutí a stáří, maladaptace na akutní nebo chronickou zátěž, maladaptace na ústavní pobyt; syndrom vyhoření (burn out syndrom).

Základní studijní literatura:

KALVACH, Z., ZADÁK, Z., JIRÁK, R., ZAVÁZALOVÁ, H., SUCHARDA, P. a kol. *Geriatrie a gerontologie.* Grada, Praha, 2004 (str. 362-366).

PACOVSKÝ, V.: *Geriatrie, geriatrická diagnostika.* Scientia Medica, Praha, 1994 (str. 81-92).

10. Sociální a zdravotní péče o seniory. Struktura a systém péče o seniory. Pečovatelská zátěž a formy psychosociální intervence.

Základní studijní literatura:

ČEVELA, R., ČELEDOVÁ, L., KALVACH, Z., HOLČÍK, J., KUBŮ, P. *Sociální gerontologie.* Grada Publishing, Praha, 2014 (str. 206-227).

JAROLÍMOVÁ, E., GRAMPPOVÁ, K., HOLMEROVÁ, I.: Rodinný pečující o seniora s demencí, pečovatelská zátěž a psychosociální intervence. In: ŠTĚPÁNKOVÁ, H., HÖSCHL, C., VIDOVIČOVÁ, L. a kol.: *Gerontologie, současné otázky z pohledu biomedicíny a společenských věd.* Karolinum, Praha, 2014 (str. 103-117).

11. Zaměření, historie a vývoj oboru geragogiky (gerontopedagogiky); specifika geragogiky v současné populaci seniorů.

Základní studijní literatura:

ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů, geragogika a gerontopedagogika.* Grada, Praha, 2015 (str. 17-47).

12. Vzdělávání seniorů v České republice. Komunikace v geragogice, na osobu seniora zaměřený přístup. Stereotypy a předsudky jako inhibující postupy v interakci se seniory.

Základní studijní literatura:

ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů, geragogika a gerontopedagogika.* Grada, Praha, 2015 (str. 89-105, 201-209).

POKORNÁ, A. *Komunikace se seniory*. Grada, Praha, 2010 (str. 68-85).

V Praze dne 30. 9. 2021